

Tjänsteskrivelse

Datum

2024-10-31

Vår referens

Niklas Johanson
Förvaltningsjurist
niklas.johanson@malmö.se

Remiss angående Remiss Justitiedepartementet - Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – Behov och föreslagna förändringar (SOU 2024:63)

ASN-2024-17771

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och socialnämnden har beretts möjlighet att yttra sig över delbetänkandet *Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – Behov och föreslagna förändringar (SOU 2024:63)*. Betänkandet syftar till att föreslå ändringar som innebär förbättrade möjligheter att utbyta information om enskilda inom och mellan myndigheter och andra organ som enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, jämföras med myndigheter.

Detta för att särskilt förhindra, förebygga, upptäcka, utreda och ingripa mot fusk, felaktiga utbetalningar, regelöverträdelser och brottslighet. Betänkandet föreslår därför att en ny generell sekretessbrytande bestämmelse införs i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ställer sig positiv till utredningens förslag och instämmer i dess slutsats, att behovet av bättre myndighetssamverkan bör tillgodoses genom intresseavvägning av de enskilda omständigheterna.

Förslag till beslut

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden godkänner yttrandet avseende remiss *Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – Behov och föreslagna förändringar (SOU2024:63)* från Justitiedepartementet enligt förvaltningens förslag.
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden justerar paragrafen omedelbart.
3. Arbetsmarknads- och socialnämnden skickar yttrandet till kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

- Följebrev - Remiss Justitiedepartementet - Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – Behov och föreslagna förändringar (SOU 2024:63)

- Remiss från Justitiedepartementet - Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – Behov och föreslagna förändringar (SOU 2024:63)
- Delbetänkande - Ökat informationsutbyte mellan myndigheter - Behov och föreslagna förändringar (SOU 2024:63)
- G-Tjänsteskrivelse - Remiss Justitiedepartementet - Ökat informationsutbyte mellan myndigheter - Behov och föreslagna förändringar (SOU 2024:63)
- Yttrande - Remiss angående Remiss Justitiedepartementet - Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – Behov och föreslagna förändringar (SOU 2024:63)

Beslutsplanering

ASN beredning 2024-11-06

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2024-11-14

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2024-11-28

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Arbetsmarknads- och socialnämnden har beretts möjlighet att yttra sig över delbetänkandet *Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – Behov och föreslagna förändringar (SOU 2024:63)*. Regeringen uppdrog den 19 oktober 2023 åt en särskild utredare att överväga och föreslå ändringar av förbättrade möjligheter att utbyta information om enskilda inom och mellan myndigheter och andra organ som enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, jämsställs med myndigheter. Detta för att särskilt förhindra, förebygga, upptäcka, utreda och ingripa mot fusk, felaktiga utbetalningar, regelöverträdelse och brottslighet.

I aktuellt delbetänkande lämnas en delredovisning av uppdraget som avser att kartlägga myndigheternas behov av förbättrade möjligheter till informationsutbyte samt att analysera och ta ställning till hur behovet av att utbyta sekretessbelagd information kan tillgodoseas. Betänkandet lämnar även förslag på en generell möjlighet att lämna uppgifter som omfattas av sekretess till skydd för enskilda till en annan myndighet.

Utredningen ska slutredovisa sitt uppdrag senast den 28 februari 2025.

Utredningens förslag

Förslaget bygger på slutsatsen att myndigheter behöver ges bättre förutsättningar att ta ett helhetsansvar för det offentliga åtagandet. Ansvaret kan ske genom att på begäran men också på eget initiativ kunna uppmärksamma andra myndigheter på felaktigheter eller andra omständigheter som har betydelse för den mottagande myndighetens verksamhet.

Som ett led för att uppnå detta föreslås en ny sekretessbrytande bestämmelse i OSL. Bestämmelsen är ett tillägg till befintlig lagstiftning och ska enligt förslaget införas i 10 kap. OSL.

Utredningen avser samtliga myndigheter även om nedanstående exempel är ett urval i förhållande till vad som omfattas av arbetsmarknads- och socialnämndens ansvarsområde.

Utredningen har kartlagt myndigheternas behov av underlag

I de delar som avser arbetsmarknadsåtgärder och socialtjänst framgår i allt väsentligt en entydig önskan från kommuner om att få bättre möjligheter att dela information i syfte att få ta del av mer korrekt underlag till stöd för bättre beslut.

Som exempel kan sägas att Sveriges kommuner och regioner, SKR, tidigare i yttranden till olika statliga utredningar uppgett att kommunerna har behov av att få ta del av uppgifter om att en ansökan om förmån, ersättning eller annat stöd har inkommit till andra myndigheter. Vidare behövs uppgifter om att den som söker en förmån, ersättning eller annat stöd har ombetts komplettera sin ansökan. Det behöver nämligen vara klarlagt att individen har gjort det som står i individens makt inom andra delar av socialförsäkringssystemet innan ekonomiskt bistånd är aktuellt. Kommunerna har också behov av att få ta del av motiveringen i beslut om reducerad utbetalning från andra myndigheter. Uppgifter som behövs är till exempel uppgift om och orsakerna till reducerat aktivitetsstöd, studiestöd eller arbetslöshetsersättning. Sådana beslut kan ha betydelse för kommunens beslut om försörjningsstöd och det fortsatta stödet till personer för att de ska bli självförsörjande.

SKR:s uppfattning är att det är mycket viktigt för förtroendet för hela välfärdssystemet att dess resurser faktiskt går till de personer som behöver och har rätt till olika insatser. Eftersom problematiken med välfärdsbrottslighet och oegentligheter är omfattande och eftersom kommunerna saknar tillräckliga kontrollverktyg är det viktigt att besluten om insatser och stöd blir korrekta från början.

Vidare menar SKR att socialtjänsten idag ofta saknar möjlighet att fråga andra myndighetsaktörer om information som skulle kunna vara av betydelse för att motverka välfärdsbrottslighet och oegentligheter eller för den delen ge den enskilde det stöd han eller hon behöver. Detta eftersom socialtjänsten redan genom att ställa en fråga om en viss person innebär att uppgiften om att personen är aktuell inom socialtjänsten olovligen röjs.

Slutligen uppger SKR att de små möjligheterna att dela information utgör ett stort problem i relation till barn som riskerar att fara illa, genom exempelvis att rekryteras in i kriminalitet. Det är särskilt påtagligt när barn rör sig mellan olika stadsdelar och mellan

olika kommuner. Idag får socialtjänsterna endast i ett fåtal avgränsade situationer utbyta information med varandra eller med Polismyndigheten. Utökade möjligheter till informationsdelning mellan myndigheter skulle vara ett mycket viktigt verktyg för att kunna förebygga och motverka brottslighet och oegentligheter inom den kommunala sektorn.

Utredningen bedömer att socialtjänstens förtroende inte påverkas på något avgörande sätt vid tillämpning av den föreslagna sekretessbrytande bestämmelsen

Det finns en etablerad bild inom socialtjänsten att en reducerad sekretess skulle urholka förtroendet för dess arbete och därmed verka begränsande för de som kan vara i behov av socialtjänstens stöd. Det har alltså förutsatts finnas ett motsatsförhållande mellan uppgiftslämnande från socialtjänsten till andra myndigheter och förutsättningarna för socialtjänsten att utföra sina uppgifter.

I förhållande till ovanstående farhåga förtydligar utredningen inledningsvis att sekretess enligt i 26 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2001:453), OSK, att även andra verksamheter omfattas av bestämmelsen utöver socialnämndernas verksamhet enligt exempelvis socialtjänstlagen eller LSS.

Utredningen har inte lyckats finna något underlag från forskning eller studier som ger stöd för eventuellt minskat förtroende vid större öppenhet mellan myndigheter. Bland annat därför bedömer utredningen att det saknas grund för antagandet att upprätthållandet av sekretessen mellan socialtjänsten och andra myndigheter spelar någon betydande roll för enskildas vilja att vända sig till socialtjänsten. Åtminstone inte så stor roll som tidigare uttryckts som grund för befintlig lagstiftning.

Föreslagna lagförändring föreslås träda i kraft den 1 september 2025.

Förvaltningens överväganden

Överväganden inför en utlämning av uppgifter både underlättas och försvåras

Den nya bestämmelsen innebär att sekretessen inom socialtjänstområdet i stora delar tas bort i kontakten med andra myndigheter. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen framhåller att det därmed kommer finnas en presumtion för att lämna ut begärda uppgifter till andra myndighet men också ett ansvar på utlämnande myndighet att identifiera eventuella övervägande skäl som talar emot att uppgiften lämnas ut.

För att kunna göra denna bedömning behöver det vara klart för en utlämnande myndighet vilket behov mottagande myndighet har och hur känslig uppgiften är i förhållande till de personer som omfattas av den ursprungliga sekretessen. I enskilda fall kan även sekretesskyddet hos mottagande myndighet behöva beaktas.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen understryker att det inte är ovanligt att enskilda handläggare förväntas utföra den första bedömningen. Redan idag upplevs sekretessbedömningar som svåra. Det finns därför anledning att befara att olika mängd integritetskänslig information kommer lämnas i lika fall, åtminstone tills att respektive myndighet beslutat om generella intresseavvägningar eller tills domstolar meddelat vägledande avgöranden.

Skyldigheten att lämna ut uppgifter innebär inte en anmälningsplikt

Även om den föreslagna sekretessbrytande regeln innebär att en myndighet är skyldig att på begäran lämna uppgifter som omfattas kan inte samma sak sägas om att göra det på eget initiativ. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen är positiv till att möjligheten att själv identifiera uppgifter som den sedan kan lämna vidare inte formulerats som en skyldighet.

Befintliga anmälningskyldigheter påverkas inte av aktuellt betänkande.

Bättre förutsättningar för god kvalitet i utredningar

En konsekvens av bestämmelsen är att förvaltningen i sitt utredningsarbete kommer få större möjlighet att hämta in relevant underlag från andra myndigheter inför beslut. Besluten kan därmed förväntas bli mer korrekta samt minska riskerna för felaktiga utbetalningar av skattemedel.

Begäran om uppgifter kan förväntas öka

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen bedömer att den kan förvänta sig att myndigheter kommer höra av sig oftare med begäran om uppgifter i enlighet med 6 kap. 5 § OSL, i takt med att en mottagande myndighet kan förvänta sig att få ta del av dem. Samtidigt kommer det finnas skäl för mottagande myndigheter att vara tydliga med vilka *uppgifter* de faktiskt har behov av, i stället för att begära *handlingar*. En otydlig eller omfattande begäran om uppgifter kan innebära att förvaltningen behöver vara mer selektiv med vad som kan lämnas ut efter en intresseavvägning. Integritetsnära och detaljerade personuppgifter kan förväntas att även framöver nekas med stöd av intresseavvägningen i bestämmelsens andra stycke.

Övriga överväganden

Förslaget innebär att arbetsmarknads- och socialförvaltningen kommer ges bättre förutsättningar att kunna samarbeta med andra myndigheter för att identifiera och vidta åtgärder när barn riskerar att dras in i allvarlig brottslighet. Förvaltningen betonar att det finns ett särskilt behov att beakta sekretesskyddet hos mottagande myndighet i

förhållandet mellan barnen och deras vårdnadshavare. Exempelvis finns det ärenden där barnens vistelseort och adress behöver hemlighållas från vårdnadshavarna.

Arbetsuppgiften att lämna upplysningar är densamma oberoende av den nya bestämmelsen. Det är därför endast eventuell uppgång i antal begäran som kan innebära ökade arbetskostnader för förvaltningen. Med det sagt finns också en förväntan om besparing av allmänna medel i förhållande till färre felaktiga utbetalningar, på grund av bättre utredningsunderlag. Kostnader på grund av föreslagen förändring går därmed inte att uppskatta slutligt.

Sammantagen bedömning

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ställer sig positiv till utredningens förslag och instämmer i dess slutsats, att behovet av bättre myndighetssamverkan bör tillgodoses genom intresseavvägning av de enskilda omständigheterna.

Ansvariga

Louise Linde Enhetschef

Truls Hallin Avdelningschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef